

HÖGSKOLAN
DALARNA

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i pedagogiskt arbete

Beslut: FUN 2017-09-21

Revidering: 2018-03-28, 2018-06-13

Dnr: HDa 5.2.2-2017/1154

Gäller fr.o.m. 2017-09-21

Ansvarig för uppdatering: Studierektor för forskarutbildningen

HÖGSKOLAN DALARNA

Forskarutbildningsnämnden

1. Ämnesbeskrivning

Forskarutbildningsämnet pedagogiskt arbete behandlar institutionella pedagogiska praktiker inom förskola, skola och högskola. Undervisning, lärande, omsorg och fostran är områdets centrala kunskapsobjekt, vilka ses som integrerade processer vars inbördes relationer är föremål för forskningsområdet. Dessa studier bedrivs med utgångspunkt i (ämnes-)didaktiska frågor. Området innefattar dessutom studier av förutsättningar för dessa kunskapsobjekt, exempelvis studier av undervisningsmiljöer, samt undervisnings-, fostrans- och lärandeuppdragens utformning. Frågor om pedagogers, elevers, barns och studenters upplevelser och förståelser av undervisning, lärande, fostran och omsorg samt dessa kunskapsobjekts förutsättningar är också väsentliga aspekter av forskningsområdet pedagogiskt arbete. Till detta tillkommer relaterad teori- och metodutveckling för studier av pedagogiska praktiker som väsentlig del av forskarutbildningsämnet.

2. Mål för utbildningen på forskarnivå

2.1 Allmänna lärandemål

Målen med utbildningen i enlighet med Examensordningen, bilaga 2 Högskoleförordningen (1993:100) är följande:

Doktorsexamen

Kunskap och förståelse

För doktorsexamen ska doktoranden

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och
- visa förtrogenhet med vetenskapligt metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För doktorsexamen ska doktoranden

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning, samt fullgöra andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För doktorsexamen ska doktoranden

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Licentiatexamen

Kunskap och förståelse

För licentiatexamen ska doktoranden

- visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För licentiatexamen ska doktoranden

- visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar, och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, och
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För licentiatexamen ska doktoranden

- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar av sin egen forskning,
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för den egna kunskapsutvecklingen.

2.2 Lokala mål

Utöver de nationella målen gäller följande lokala mål vid Högskolan Dalarna för aktuella examina i pedagogiskt arbete.

Doktorsexamen

Kunskap och förståelse

För doktorsexamen i pedagogiskt arbete ska doktoranden

- visa allmänorientering inom det utbildningsvetenskapliga fältet såväl nationellt som internationellt, samt visa bred kunskap inom området pedagogiskt arbete,
- visa fördjupad och aktuell kunskap inom vald ämnesinriktning, och
- visa sådana kunskaper om nationellt och internationellt forskningsarbete på ämnesområdet som ger förutsättningar för självständig utformning av relevant forskning inom det utbildningsvetenskapliga fältet.

Färdighet och förmåga

För doktorsexamen i pedagogiskt arbete ska doktoranden

- visa förmåga att identifiera forskningsproblem med anknytning till något eller några av kunskapsobjekten undervisning, lärande, fostran och omsorg, samt självständigt analysera komplexa företeelser, fenomen och relationer som berör något eller några av dessa kunskapsobjekt,
- visa förmåga att planera, samt med adekvata metoder och teoretiska verktyg genomföra kvalificerade forskningsuppgifter inom pedagogiskt arbete,
- visa förmåga att identifiera möjligheter för praktiktäna utveckling som berör något eller flera av kunskapsobjekten undervisning, lärande, fostran och omsorg, baserat på egna forskningsresultat,
- visa förmåga att aktivt delta i och bidra till diskussioner om forskning inom det utbildningsvetenskapliga fältet,
- visa förmåga att självständigt hantera, analysera och kritiskt förhålla sig till för ämnet relevanta former av empiri, begrepp och teoretiska samt metodologiska utgångspunkter,
- bidra till kunskapsutveckling inom forskning och utbildning i pedagogiskt arbete.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För doktorsexamen i pedagogiskt arbete ska doktoranden

- visa förmåga att kritiskt värdera forskning och utvärdera utbildningsvetenskapliga studiers pålitlighet, giltighet och relevans i relation till olika typer av verksamheter,
- visa förmåga att argumentera för betydelsen av forskning inom pedagogiskt arbete ur ett professionellt såväl som samhälleligt perspektiv, och
- visa självständighet i vetenskapliga bedömningar i frågor om forskningsetik och vetenskaplig redighet inom ramen för såväl ämnets som forskarsamhällets uppsatta krav i sammanhanget.

Licentiatexamen

Kunskap och förståelse

För licentiatexamen ska doktoranden

- visa allmänorientering inom det utbildningsvetenskapliga fältet såväl nationellt som internationellt, samt visa bred kunskap inom området pedagogiskt arbete, och
- visa fördjupad och aktuell kunskap inom vald ämnesinriktning.

Färdighet och förmåga

För licentiatexamen ska doktoranden

- visa förmåga att vetenskapligt identifiera forskningsproblem inom något eller några av kunskapsobjekten undervisning, lärande, fostran och omsorg, samt analysera företeelser, fenomen och relationer som berör något eller några av dessa kunskapsobjekt,
- visa förmåga att planera samt med adekvata metoder och teoretiska verktyg genomföra forskningsuppgifter inom pedagogiskt arbete,
- visa förmåga att identifiera möjligheter för praktiktäna utveckling som berör undervisning, lärande, fostran och/eller omsorg, baserat på egna forskningsresultat.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För licentiatexamen ska doktoranden

- visa förmåga att kritiskt värdera forskning och utvärdera utbildningsvetenskapliga studiers pålitlighet, giltighet och relevans,-visa förmåga att argumentera för betydelsen av forskning inom pedagogiskt arbete ur ett professions- och samhälleligt perspektiv,
- visa förmåga att göra vetenskapliga bedömningar i frågor och forskningsetik samt vetenskaplig redighet inom ramen för såväl ämnets som forskarsamhällets uppsatta krav i sammanhanget.

3. Antagning till utbildningen

3.1 Allmänt

Uttlysning av doktorandanställningar vid Högskolan sker nationellt och kan även komma att ske internationellt. Anställningsprofilen formuleras med beaktande av den allmänna studieplanen i pedagogiskt arbete och i samråd med forskningsledare, avdelningschef och personalavdelning.

Ansvaret för urval av sökande vilar på forskningsledaren för forskningsprofilen i samråd med forskarutbildningsrådet samt avdelningschef(er).

Urval av sökande görs utifrån anställningsprofilen och bygger på insända ansökningshandlingar, såsom tidigare genomförda självständiga arbeten (examensarbeten) eller motsvarande, en forskningsplan, kompletterande intervju, samt referenstagande och eventuellt annat underlag som bestäms beroende på anställningens inriktning.

Forskarutbildningsnämnden (FUN) beslutar om antagning eller avslag baserat på beredningen av ansökan.

Inför beslut om antagning till forskarutbildning ska följande beaktas:

1. kvaliteten och genomförbarheten av det planerade vetenskapliga arbetet,
2. de forskningsetiska övervägandena, så som de skrivits fram i forskningsplanen,
3. finansieringsplanen,
4. handledarnas förmåga att bistå med god och professionell handledning.

För doktorander mot doktorsexamen planläggs utbildningen så att studierna omfattar fyra års heltidsstudier. Om en doktorand begär det, får anställningen avse studier på deltid, dock lägst 50 procent av heltid, det vill säga motsvarande åtta år. Därvid förutsätts att doktoranden ägnar sig helt åt studierna, och tillgodogör sig kurser, seminarier samt handledning på ett tillfredsställande sätt utifrån givna tidsramar. För deltidsdoktorand förlängs studietiden i proportion till den minskade studieintensiteten.

För doktorander mot licentiatexamen planläggs utbildningen så att studierna omfattar två års heltidsstudier. Om en doktorand begär det, får anställningen avse arbete på deltid, dock lägst 50 procent av heltid, det vill säga motsvarande fyra år. Därvid förutsätts att doktoranden ägnar sig helt åt studierna, och tillgodogör sig kurser, seminarier samt handledning på ett tillfredsställande sätt utifrån givna tidsramar. För deltidsdoktorand förlängs studietiden i proportion till den minskade studieintensiteten.

3.2 Behörighetsvillkor

För att bli antagen till forskarutbildningen i pedagogiskt arbete krävs att den sökande uppfyller villkor för både grundläggande och särskild behörighet.

Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet att antas till forskarutbildningen har den som

1. avlagt examen på avancerad nivå,
2. fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller
3. på annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Särskild behörighet

Särskild behörighet att antas till utbildning på forskarnivå i pedagogiskt arbete har den som avlagt lärar- eller förskollärarexamen samt har minst två års pedagogisk yrkesverksamhet. Studerande som i annan ordning inom eller utom landet förvärvat motsvarande kunskaper kan antas till forskarutbildningen efter prövning. Särskild behörighet har även den som besitter nödvändiga språkkunskaper.

3.3 Urval

Urval bland sökande som uppfyller behörighetskraven ska göras med hänsyn till deras förmåga att tillgodogöra sig forskarutbildningen och baseras på följande bedömningsgrunder i nämnd ordning:

1. tidigare studieresultat samt vetenskaplig produktion
2. forskningsplanens kvalitet
3. förmåga till muntlig och skriftlig kommunikation
4. personlig lämplighet
5. övriga meriter

3.4Handledning

Till varje doktorand ska minst två handledare utses. Minst en av handledarna ska inneha anställning vid Högskolan Dalarna. Handledarna ska ha genomgått handledarutbildning, eller genomgå sådan så snart tillfälle ges vid det egna eller annat lärosäte. En av handledarna utses som huvudhandledare och denna ska inneha som lägst docentmeritering. Handledare ska som lägst inneha doktorsexamen. Forskningsledaren bereder och föreslår huvudhandledare och biträdande handledare, och FUN fastställer dem i samband med antagningen av doktoranden. Byte av handledare kan ske när som helst efter framställan från doktorand eller handledare. FUN fattar beslut om byte av handledare. Huvudhandledare tilldelas 85 klt per år för heltidsdoktorand. Biträdande handledare tilldelas 42 klt per år för heltidsdoktorand.

4. Utbildningens upplägg**4.1 Allmänt**

Forskarutbildning mot doktorsexamen i pedagogiskt arbete omfattar 240 hp, varav 75 hp utgörs av forskarutbildningskurser. Av dessa 75 hp utgörs 45 hp av obligatoriska kurser och 30 hp av valbara kurser. 165 hp utgörs av ett självständigt utfört forskningsprojekt som redovisas i form av en avhandling. En licentiatexamen omfattar 120 hp, varav 45 hp utgörs av forskarutbildningskurser. Av dessa 45 hp utgörs 37,5 hp av obligatoriska kurser, medan 7,5 hp är valbara. 75 hp utgörs av ett självständigt forskningsprojekt som redovisas i form av en uppsats.

Doktorandens texter ska ventileras i regelbunden seminariebehandling med följande obligatoriska avstämningsseminarier:

- Planeringsseminarium. Extern eller intern disputerad granskare utses av handledare och doktorand i samråd. Granskaren läser och kommenterar den planerade studien. Seminariet hålls när motsvarande 10 % av avhandlings- respektive licentiatprojektet tillryggalagts.

- **Mittseminarium.** Extern disputerad granskare samt intern granskare från egna forskningsprofilen utses av handledare och doktorand i samråd att läsa och kommentera studien. Granskare, handledare och doktorand samlas enskilt efter seminariet för att sammanfatta och ange riktning för det fortsatta arbetet. Seminariet hålls när motsvarande 50 % av avhandlings- respektive licentiatprojektet tillryggalagts.
- **Slutseminarium.** Extern senior (för doktorsavhandling) respektive disputerad (för licentiatuppsats) granskare utses av handledare och doktorand i samråd, att läsa och kommentera den planerade studien. Granskare, handledare och doktorand samlas enskilt efter seminariet för att sammanfatta och ange riktning för det fortsatta arbetet. Seminariet hålls när motsvarande 90 % av avhandlings- respektive licentiatprojektet tillryggalagts.

Förutom ventilerings vid ovan nämnda avstämningsseminarier granskar en läsgrupp, bestående av två interna seniora granskare, ett utkast av slutgiltigt manus inför tryckning/digital publicering av avhandling/licentiatuppsats. Rutiner för examination anges under rubrik 5, Examination och examenskrav, nedan.

4.2 Individuell studieplan och finansieringsplan

Efter antagning är doktorandens främsta uppgift att tillsammans med handledare så snart som möjligt formulera projektplan och upprätta den individuella studieplanen. Den individuella studieplanen är det viktigaste underlaget för att kunna granska doktorandens progression genom forskarutbildningen. Studieplanen upprättas i samverkan mellan doktoranden och utsedd huvudhandledare, varefter den granskas och bereds av forskarutbildningsrådet och studierektor för forskarutbildningen. Efter revidering och undertecknande fastställs studieplanen av Forskarutbildningsnämnden. Ställer Forskarutbildningsnämnden krav på ytterligare förändringar i den individuella studieplanen ansvarar huvudhandledare för att dessa genomförs. Den individuella studieplanen fastställs därefter i Forskarutbildningsnämnden.

Den individuella studieplanen ska:

1. namnge huvudhandledare och biträdande handledare,
2. specificera handledningens organisering, innefattandes antal timmar som doktoranden har till förfogande för handledning, samt hur dessa timmar är fördelade mellan huvudhandledare och biträdande handledare, samt ange vilka resurser som tillhandahålls av lärosätet för doktoranden att förfoga över, såsom t.ex. access till bibliotekssökfunktion, skrivbord, telefon och dator.
3. innehålla en tidsplan för doktorandens forskarutbildning samt en preliminär titel på doktorsavhandlings- respektive licentiatuppsatsprojektet, samt en beskrivning av planerade vetenskapliga arbeten och forskningsetiska beaktanden,
4. innehålla en plan över forskarutbildningskurser som ska ingå i utbildningen under det kommande läsåret ifråga, samt en förteckning av med godkänt betyg avlagda forskarutbildningskurser,
5. redogöra för institutionsarbete inom ramen för eventuell tjänstgöring vid lärosätet,
6. ge en beskrivning av övrig vetenskaplig aktivitet såsom deltagande i seminarier, konferenser och forskningsvistelser vid andra lärosäten,
7. innehålla finansieringsplan, där även tjänstgöringsgrad under det kommande och det avslutade läsåret framgår. Här ska ev. studieuppehåll som medger förlängning av utbildningstiden framgå, såsom föräldraledighet, sjukskrivning, tjänstgöring inom totalförsvaret, förtroendeuppdrag i fackliga organisationer, samt uppgifter om annan typ av studieuppehåll som inte medger förlängning, jämte studieavbrott, liksom den kvarvarande nettostudietiden som doktoranden har till sitt förfogande på forskarutbildningen.

Upprättat avtal med arbetsgivare eller andra parter för doktorand som exempelvis finansieras av kommuner ska biläggas den individuella studieplanen. I de fall där finansieringen är avsedd att ske inom ramen för anställning hos annan arbetsgivare än lärosätet ska chef för verksamheten där doktoranden är anställd tillstyrka hela den individuella studieplanen, för att därmed intyga att utbildningen kan ske i enlighet med den individuella studieplanen.

Den individuella studieplanen följs upp en gång per läsår eller tätare vid behov eller om så anges i den individuella studieplanen. Studierektor för forskarutbildningen bereder de individuella studieplanerna och redogör för status rörande samtliga antagna doktorander till forskarutbildningsnämnden. Redogörelsen innefattar även en beskrivning av hur handledningen och handledarrelationen fungerar. I samband med uppföljningen revideras om erforderligt den individuella studieplanen av doktorand och huvudhandledare i samverkan. Huvudhandledare ska i samband med uppföljningen bedöma om doktoranden följer den individuella studieplanen samt vinnlägga sig om och ange orsaker till eventuell avvikelse. Till den årligen reviderade studieplanen fogas en redogörelse av examinator för tillgodoräknande av genomförda kurser.

Fastställda och reviderade individuella studieplaner, samt tillryggalagda kurspoäng registreras, dokumenteras och arkiveras kontinuerligt.

Väsentliga avvikelser från individuell studieplan kan medföra att doktoranden avskiljs från tillgången till högskolans resurser i enlighet med högskoleförordningen. Studierektor ska ge doktoranden möjlighet att skriftligen yttra sig över huvudhandledarens redogörelse för skälen till detta, varpå forskningsledaren beslutar om huruvida förslag om indragning av resurser ska insändas för yttrande av forskarutbildningsnämnden och beslut av rektor. I förslaget om indragning av resurser ska ingå en bedömning huruvida Högskolan fullgjort sina åtaganden mot doktoranden. Till förslaget ska huvudhandledarens skrivelse fogas, liksom doktorandens yttrande över denna skrivelse, forskarutbildningsnämndens utlåtande samt kopior av individuell studieplan.

4.3 Doktorsavhandling/licentiatuppsats

De forskningsprojekt som bedrivs inom ramen för forskarutbildningen i pedagogiskt arbete ska vara självständiga arbeten där doktoranden på egen hand, med stöd av handledare, utformar och genomför sitt projekt. En doktorsavhandling omfattar 165 hp och en licentiatuppsats 75 hp. Det är möjligt att skriva avhandlingen/uppsatsen i form av en monografi eller i form av en sammanläggningsavhandling/-uppsats. Vad gäller sammanläggningsavhandling/-uppsats krävs i normalfallet för doktorexamen fyra artiklar (varav minst två är accepterade för publicering genom gängse peer-reviewförfarande) samt en sammanbindande del, en "kappa". För licentiatexamen krävs i normalfallet minst två artiklar (varav minst en är accepterad för publicering genom gängse peer-reviewförfarande) samt en sammanbindande del, en "kappa". I doktorsavhandlingens/licentiatuppsatsens kappa ska det tydligt redovisas vad som är doktorandens eget bidrag och, i förekommande fall, vad som är andra författares bidrag.

Doktorsavhandling/licentiatuppsatsen i pedagogiskt arbete ska skrivas på engelska eller svenska. Doktorsavhandling/licentiatuppsats som skrivits på engelska ska innehålla en sammanfattning på svenska, och avhandling som skrivits på svenska ska innehålla sammanfattning på engelska. Sammanfattningen ska vara så utförlig att en läsare utan kunskaper på området ska få en klar uppfattning om avhandlingens syfte och huvudsakliga innehåll, den vetenskapliga metod och de teoretiska verktyg som använts samt de resultat som nåtts. Hänvisningar ska göras till doktorsavhandlingens/licentiatuppsatsens olika kapitel/delarbeten..

Till varje doktorsavhandling/licentiatuppsats ska fogas en kortfattad engelskspråkigt summering ("abstract") omfattande högst 2000 tecken inklusive mellanslag. Referatet ska ange avhandlingens/uppsatsens titel, det språk avhandlingen/uppsatsen är skriven på, författaren/författarna samt högskola, återge innehållet i avhandlingen/uppsatsen (syfte, metoder och resultat), samt förses med bibliometrisk information.

Doktorsavhandlingen/licentiatuppsatsen försvaras muntligt vid en offentlig disputation/ett öppet seminarium med opponent och betygsnämnd utsedd av Forskarutbildningsnämnden efter inkommen anmälan om disputation/licentiatuppsatsseminarium. Såväl avhandlingen/uppsatsen som disputationen/licentiatseminariet ska i övrigt följa uppställda riktlinjer för utbildning på forskarnivå, samt regler för examination vid Högskolan Dalarna.

Doktorsavhandlingen/licentiatuppsatsen bedöms som *underkänd* eller *godkänd*.

4.4 Kurser

Forskarutbildningskurser ges vid Högskolan Dalarna och är uppdelade i obligatoriska och valbara kurser. De obligatoriska kurserna läses i första hand vid det egna lärosätet, medan valbara kurser kan läsas vid det egna eller andra lärosäten. Skriftliga kursplaner där kursmål, innehåll och poängantal framgår är upprättade i lärosätets Forskarutbildningsnämnd.

Kurserna i forskarutbildningen behandlar grundläggande kunskaper i forskningsetik, informationssökning, vetenskapligt förhållningssätt och skrivande, forskningssamverkan, vetenskapsteori, forskningsmetodik samt analysredskap för såväl kvantitativa som kvalitativa metodansatser. Studierna ämnar ge en allmän orientering om humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning, men riktas särskilt mot att beforska institutionella pedagogiska praktiker.

Kurser som ingår i doktorandens utbildning specificeras i den individuella studieplanen.

Inom ramen för de obligatoriska kurserna för en doktorsexamen i pedagogiskt arbete studeras följande kurser:

Introduktion till forskning i pedagogiskt arbete 7,5 hp

General principles of Scientific work: Introductory course 7,5 hp

Intellektuella utmaningar- att designa och kommunicera ett forskningsprojekt 3 hp

Scientific methods 7,5 hp

Forskning och pedagogisk praktik – teoretiska perspektiv 7,5 hp

Forskning och pedagogisk praktik – kommunikation, kunskap och samverkan 7,5 hp

Academic writing and speaking in English 4,5 hp

Som obligatoriska kurser för en licentiatexamen i pedagogiskt arbete räknas:

Introduktion till forskning i pedagogiskt arbete 7,5 hp

General principles of Scientific work: Introductory course 7,5 hp

Scientific methods 7,5 hp

Forskning och pedagogisk praktik – teoretiska perspektiv 7,5 hp

Forskning och pedagogisk praktik – kommunikation, kunskap och samverkan 7,5 hp

5. Examination och Examenskrav

Vid disputation utses en senior extern opponent samt en betygsnämnd bestående av tre ledamöter. Varav minst en ska vara extern, det vill säga tillhöra annat lärosäte än det egna. Samtliga ledamöter ska vara antingen docent eller professor eller ha motsvarande meritering. Vid licentiatuppsattsseminarium utses en senior extern opponent samt en betygsnämnd bestående av tre ledamöter varav alla ska vara disputerade, minst en extern och minst en senior. Betygsnämnden utses enligt samma kriterier som vid disputation.

Utbildningstiden får förlängas om särskilda skäl föreligger såsom angivet i Högskoleförordningen (Högskoleförordningen F 5 kap. 7 §). Särskilda skäl kan vara sjukskrivning, tjänstgöring inom totalförsvaret, förtroendeuppdrag inom fackliga organisationer samt föräldraledighet.

För examen krävs dels att doktoranden uppfyller de obligatoriska och valbara kurskriterier som ingår i forskarutbildningen med *godkänt* betyg, dels att doktorsavhandlingen eller licentiatuppsatsen efter sedvanligt granskningsförfarande och bedömning, erhåller godkännande. Studierektor för forskarutbildningen kontrollerar och godkänner, i samverkan med huvudhandledaren, att alla formella krav för avläggande av doktorsexamen respektive licentiatexamen är uppfyllda innan doktoranden ansöker om examen.